

# REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

**ADVIES (BRUGEL-ADVIES-20100620-116)**

**Betreffende:**

**het Federaal ontwikkelingsplan van  
Elia voor de periode 2010-2020 en  
het verslag van de  
milieueffectenbeoordeling van dit  
plan**

**20 juni 2011**

Document:	AVIS_20110614_FFODILPACHA_18757_2.xml
Recente wijzigingen:	
Opgesteld door	Fodil-Pacha
Staat van het document	
Goedgekeurd coördinator (PMI):	
Datum van voorstelling aan de raad van bestuur:	
Beslissing raad van bestuur:	Goedgekeurd/verworpen

# Inhoudsopgave

1	Juridische grondslag van dit advies.....	2
2	Context.....	3
3	Ontwerp van federaal ontwikkelingsplan.....	3
3.1	Aansluiting van decentrale productie.....	4
3.2	Versterkingen verbonden met de evolutie van het verbruik.....	4
3.2.1	Versterking van de transformatie naar de middenspanning in het centrum van Brussel (project van type 2 volgens de definitie die in paragraaf 4 van dit advies wordt gegeven):.....	5
3.2.2	Herstructurering van het ondergrondse 150kV-net van Brussel (project van type 2): .....	5
3.2.3	Versterking van de transformatie naar de middenspanning in Charles-Quint (project van type 1 volgens de classificatie die wordt omschreven in paragraaf 4 van dit advies):.....	5
4	Milieueffectenrapport van het federaal ontwikkelingsplan.....	6
5	Conclusies.....	6

## I Juridische grondslag van dit advies

In een brief van 16 mei 2011 vroeg de Regering het advies van BRUGEL over het ontwerp van het federaal ontwikkelingsplan van ELIA voor de periode 2010-2020 en over het verslag van de strategische beoordeling van de gevolgen van dit plan voor het milieu.

Artikel 30bis, §2 1° en 2° van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna: 'electriciteitsordonnantie'), ingevoegd door artikel 56 van de ordonnantie van 14 december 2006, luidt immers als volgt:

*'§ 2. De Commissie<sup>1</sup> wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds.*

*De Commissie is belast met de volgende opdrachten:*

*1° het geven van adviezen, studies of gemotiveerde beslissingen, en het indienen van voorstellen in de gevallen die voorzien zijn door deze ordonnantie en door de bovenbedoelde ordonnantie van 1 april 2004 of hun uitvoeringsbesluiten;*

---

<sup>1</sup> Reguleringscommissie voor energie in Brussel: BRUGEL

*2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies betreffende de elektriciteits- en gasmarkt.'*

Op basis van dit artikel en in het kader haar opdrachten die door de elektriciteitsordonnantie worden vastgesteld, brengt BRUGEL een advies uit over het onderwerp dat in de bovenvermelde brief van de Regering aan de orde werd gesteld.

## **2 Context**

In een persbericht van 28 april 2011 kondigde ELIA de organisatie aan van een openbare raadpleging over het ontwikkelingsplan van het federaal transmissienet en over het milieueffectenrapport.

De wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en betreffende de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu, zet ELIA ertoe aan haar plan voor de ontwikkeling van het net te onderwerpen aan een beoordeling van de milieueffecten. Overeenkomstig deze wet, moeten dit plan en het ermee gepaard gaande milieueffectenrapport eveneens aan een openbare raadpleging worden onderworpen.

De raadpleging zal plaatsvinden van 16 mei tot 14 juli 2011 en zal dus betrekking hebben op de ontwerptekst van het federaal ontwikkelingsplan, dat werd opgesteld voor de periode 2010-2020, en op het ermee gepaard gaande milieueffectenrapport. De opmerkingen van de deelnemers aan deze raadpleging zouden bij het opstellen van de definitieve versie van dit plan moeten worden geïntegreerd. De definitieve versie zal vervolgens in de herfst van 2011 worden bezorgd aan de Federale Overheidsdienst Economie, KMO en Energie. De Algemene Directie (AD) Energie zal een verklaring opstellen over de wijze waarop de milieuoverwegingen werden geïntegreerd in het plan en in welke mate rekening werd gehouden met de gedane raadplegingen. Dit plan zal vervolgens, samen met de door de AD opgestelde verklaring, ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Minister van Energie.

## **3 Ontwerp van federaal ontwikkelingsplan**

De Elektriciteitswet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt verleent de netbeheerder de opdracht om een plan op te stellen voor de ontwikkeling van het federaal transmissienet in samenwerking met de Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau.

Het plan bestrijkt voor de periode 2010 tot 2020 het volledige Belgische grondgebied, maar betreft de spanningsniveaus 380/220/150 kV die niet onder de bevoegdheid van de gewesten vallen. Bepaalde projecten ter versterking van het 150 kV-net houden echter verband met het Brussels gewestelijk transmissienet. Deze projecten worden ter informatie opgenomen in het investeringsplan, dat door ELIA als gewestelijk transmissienetbeheerder (GTNB) jaarlijks ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Brusselse Regering.

Artikel 12 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gewijzigd door de artikelen 30, 31 en 32 van de ordonnantie van 14 december 2006, bepaalt immers dat de GTNB een investeringsplan opstelt om de continuïteit en de betrouwbaarheid te verzekeren van de bevoorrading op het net, waarvan hij het beheer uitoefent. Dit plan heeft betrekking op een periode van zeven jaar en wordt elk jaar aangepast voor

de volgende zeven jaren. Het voorstel van dat plan wordt aan BRUGEL bezorgd voor advies voordat het ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Brusselse Regering.

Overeenkomstig de bovenvermelde wet, bevat het federaal ontwikkelingsplan een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit van elektriciteit, met aanduiding van de onderliggende hypothesen, en voorziet het een investeringsprogramma dat de netbeheerder zich verbindt uit te voeren om aan deze behoeften te voldoen. Het ontwikkelingsplan dient rekening te houden met de behoefte aan een adequate reservecapaciteit en met de projecten van gemeenschappelijk belang, aangewezen door de instellingen van de Europese Unie in het domein van de trans-Europese netten.

Het federaal ontwikkelingsplan is meer bepaald opgebouwd rond vier hoofdpijlers:

- de ontwikkeling van de interconnecties;
- de aansluiting van centrale productie-eenheden;
- de integratie van de decentrale producties;
- de versterking van het net om te voldoen aan de evolutie van het verbruik.

De projecten ter versterking van het transmissienet die op lokaal vlak een overwegende impact hebben, hebben betrekking op de integratie van gedecentraliseerde producties en op de evolutie van het elektriciteitsverbruik. Daarom beperken we onze analyse tot de projecten die een rechtstreekse impact hebben op de bevoorrading van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG).

### **3.1 Aansluiting van de decentrale productie**

In paragraaf 7.3 van het ontwerp van federaal ontwikkelingsplan gaat ELIA in op de aansluiting van hernieuwbare productie in het BHG. Volgens prognoses van de ontwikkeling van het Brussels potentieel van elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare energie, besluit ELIA dat deze installaties slechts een beperkte impact zullen hebben op het transmissienet, temeer indien er op middellange termijn een nieuw systeem zal worden ingevoerd voor het beheer van het distributienet, dat gebaseerd is op het concept van 'smart grid', dat meer bepaald een beroep doet op intelligente meters.

Het ontwerpplan van ELIA vermeldt echter niet welke informatiebronnen werden gebruikt voor het opstellen van de prognoses van ontwikkeling van de decentrale producties, noch hoe ELIA zal bijdragen tot het bevorderen van de integratie van deze producties in het elektriciteitsnet. Het louter verwijzen naar nieuwe methodes voor het beheer van de distributienetten zou niet het enige mogelijke alternatief mogen zijn voor het BHG.

### **3.2 Versterkingen die verband houden met de evolutie van het verbruik**

De meeste projecten ter versterking die een rechtstreekse impact hebben op de bevoorrading van het BHG, die in het federaal ontwikkelingsplan van ELIA worden beschreven, worden al in detail behandeld in de investeringsplannen van de GTNB, meer bepaald in het plan voor de periode 2011-2018. Bepaalde projecten werden al verwezenlijkt en hoeven dus niet meer opnieuw te worden aangehaald in het plan dat wordt voorgesteld voor 2010-2020.

### **3.2.1 Versterking van de transformatie naar de middenspanning in het centrum van Brussel (project van type 2 volgens de definitie die wordt gegeven in paragraaf 4 van dit advies):**

Dit project wordt gekenmerkt door het behoud van bepaalde investeringspistes die bestaan in een versterking van de transformatie naar 11 kV in het station Pacheco. Deze investeringspiste is voorzien in het kader van het tweede luik van de oplossing die werd weerhouden voor de problematiek van de bevoorrading van de Vijfhoek (centrum van Brussel). De evolutie van het verbruik in het centrum van Brussel, in de 36 kV-zones Heliport-Molenbeek en Relegem-Schaarbeek, zal op termijn immers leiden tot de verzadiging van het 36 kV-net en van de transformatie naar middenspanning in deze zone.

Het eerste luik van de oplossing die voor dit probleem werd weerhouden, werd uitgevoerd in 2009 door de oprichting van een nieuwe 150/11 kV-post van 50 MVA in het station Heliport. Het was dus niet nodig om dit project aan te halen in het federaal plan voor de periode 2010-2020.

### **3.2.2 Herstructurering van het ondergrondse 150kV-net van Brussel (project van type 2):**

Op basis van een langetermijnstudie van het 150kV-net van het BHG die in 2008 werd uitgevoerd, besluit ELIA dat voor het net in het westen van Brussel de 150kV-verbinding tussen Drogenbos en Elsene zou moeten worden behouden, wat het noodzakelijk maakt om een nieuwe 150kV-kabel aan te leggen. Er wordt echter geen datum vermeld voor de verwezenlijking van dit project en evenmin wordt ingegaan op de redenen voor de vervanging van de bestaande kabel.

Voor het net in het oosten van Brussel zijn de beschreven ontwikkelingen in overeenstemming met de projecten die werden voorgesteld in het investeringsplan voor het BHG, dat werd opgesteld voor de periode 2011-2018 en waarover BRUGEL al een advies heeft uitgebracht (advies-20101126-104).

### **3.2.3 Versterking van de transformatie naar de middenspanning in Charles-Quint (project van type 1 volgens de indeling die wordt omschreven in paragraaf 4 van dit advies):**

Als oplossing voor de verzadiging op lange termijn van het 36 kV-net dat het station van Schaarbeek verbindt met het centrum van Brussel, meer bepaald de stations Voltaire, Charles-Quint en Scailquin, voorziet ELIA in een bijkomende voeding van 11 kV vanaf het 150 kV-net. Dat zou moeten gebeuren door de installatie van een nieuwe 150/11 kV-transformator van 50 MVA in een nieuw op te richten 150 kV-station op de site van Charles-Quint. Dit nieuwe station zal worden gevoed via een 150 kV-kabel vanaf Schaarbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe. Dit project dat werd beschreven in het investeringsplan van ELIA voor zijn Brussels gewestelijk transmissienet, werd besproken in het advies van BRUGEL van 26 november 2010 (advies-20101126-104). Het federaal plan brengt dus geen bijkomende informatie aan.

## **4 Milieueffectenrapport van het federaal ontwikkelingsplan**

De projecten voor de ontwikkeling van het net zijn door ELIA gekozen op basis van bepaalde criteria die verband houden met de optimalisatie van de betrouwbaarheid van het net, de economische efficiëntie en de duurzame ontwikkeling van de voorgestelde oplossingen. Dit houdt in dat reeds bij de uitwerking van mogelijke alternatieve opties van verbindingen en hoogspanningsposten (metaprojecten van type 2 genoemd) een milieuonderzoek zou moeten worden uitgevoerd om de oplossing te kiezen waarvan het milieueffect het minst ongunstig is. Voor projecten die uitsluitend interventies in bestaande hoogspanningsposten inhouden (metaprojecten van type 1 genoemd – meestal herstructureringen van bestaande posten, bijvoorbeeld de vervanging van transformatoren) worden geen alternatieve oplossingen voorgesteld, hoewel het milieueffect ervan wordt beoordeeld in de voorgestelde studie.

Voor de studie van ELIA werd een lijst van 14 milieueffecten in aanmerking genomen. De belangrijkste effecten die werden geanalyseerd, zijn visuele hinder, geluidshinder, elektrische en magnetische velden, de invloed op de lucht en de impact op de biodiversiteit.

De totale impact van elk effect wordt geraamd door de som te maken van de gezamenlijke impact van de metaprojecten van type 1 en van de weerhouden optie van elk metaproject van type 2. Het verkregen resultaat wordt vergeleken met de uiterste gevallen (het meest ongunstige en het meest gunstige).

De resultaten van de beoordeling van de ontwikkelingsprojecten die betrekking hebben op het Brussels Gewest, hebben hoofdzakelijk betrekking op het herstructureringsproject van het ondergrondse 150kV-net van Brussel (metaproject van type 2) waarvoor 2 opties werden geanalyseerd om uit te maken welke het minst grote milieueffect heeft, en op het project ter versterking van de transformatie naar de middenspanning in het station Charles-Quint (metaproject van type 1).

Uit de analyse van de voorgestelde resultaten blijkt dat de indeling van de metaprojecten in type 1 of 2 en de weerhouden opties voor de metaprojecten van type 2 niet voldoende zijn gemotiveerd. Het metaproject ter versterking van de transformatie naar de middenspanning in het station Charles-Quint kan immers worden beschouwd als een onderdeel van het project voor de herstructurering van het 150kV-net van Brussel, aangezien deze transformator zal worden gevoed door een 150kV-kabel vanuit Schaarbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe (zie paragraaf 3.2.3 van dit advies).

## **5 Conclusies**

Op basis van artikel 30bis van de elektriciteitsordonnantie heeft BRUGEL het ontwerp van federaal ontwikkelingsplan van ELIA en het ermee gepaard gaande milieueffectenrapport bestudeerd. Deze studie heeft hoofdzakelijk betrekking op de elementen die werden uiteengezet in de aan de raadpleging onderworpen documenten, die een rechtstreekse impact hebben op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De milieuaspecten werden in dit advies niet behandeld, aangezien BRUGEL niet over de nodige deskundigheid beschikt om de relevantie van de methodes of van de gemaakte keuzes te evalueren om de milieueffecten van het federaal ontwikkelingsplan van ELIA te beoordelen.



Deze bevoegdheden en deskundigheid behoren meer tot het gebied van de Brusselse administratie voor leefmilieu en energie, het BIM.

De belangrijkste opmerkingen die de documenten hebben opgeroepen, worden hierna becommentarieerd:

1. **Voor het federaal ontwikkelingsplan van ELIA:** over het geheel genomen, werd de informatie die in dit plan wordt gegeven en die betrekking heeft op het Brussels Gewest, reeds beschreven in de investeringsplannen voor het gewestelijk transmissienet van ELIA voor het BHG. BRUGEL heeft reeds adviezen uitgebracht over deze plannen, waarvan het laatste de volgende referentie heeft: advies-20101126-104.

BRUGEL formuleert echter de volgende opmerkingen:

- De beschrijving van de projecten is summier en bevat geen details over de voortgangsstaat van de projecten, de uitvoeringstermijnen, de eventuele vertragingen en de problemen die werden ondervonden. Het plan zou aan duidelijkheid winnen indien het was geïllustreerd met tabellen en grafische figuren die de verschillende elementen van de projecten weergeven.
  - De aspecten die verband houden met de betrouwbaarheid van het net en met de kwaliteit van de bevoorrading, werden niet behandeld in het plan van ELIA. Het zou bijgevolg interessant zijn om de inspanningen te beschrijven die ELIA op federaal niveau heeft ontwikkeld om te waken over de betrouwbaarheid van het net en om de kwaliteit van de bevoorrading op een adequaat niveau te houden.
  - Bepaalde projecten die in dit plan worden beschreven, werden reeds uitgevoerd en dienen dus niet opnieuw in dit plan te worden vermeld (zie paragraaf 3.2.1 van dit advies).
2. **Voor het milieueffectenrapport van dit plan:** zoals reeds uitgelegd (zie paragraaf 4 van dit advies) had de milieueffectenbeoordeling betrekking op twee metaprojecten die voor het Brussels Gewest zijn gepland. Het metaproject ter versterking van de transformatie naar de middenspanning in het station Charles-Quint, dat wordt beschouwd als een project van type 1, werd samen met alle projecten van hetzelfde type voor heel België beoordeeld. Daarentegen werd het metaproject voor de herstructurering van het ondergrondse 150kV-net van Brussel, een project van type 2, afzonderlijk beoordeeld volgens twee opties om de oplossing te zoeken die het minste effect heeft op het milieu.

Hierna volgen enkele opmerkingen die dit rapport oproept:

- De indeling van het metaproject van Charles-Quint in type 1 veronderstelt dat er geen andere mogelijke alternatieven zijn voor dit project, terwijl het past binnen een meer globale oplossing meer bepaald om het 36kV-net van Schaarbeek te ontlasten (oplossing voorzien in het metaproject van type 2). Het zou dus nuttig zijn om de indeling van de twee Brusselse metaprojecten te becommentariëren.
- De omschrijving van de bestudeerde opties voor het metaproject van type 2 bestaat uit een lijst van elementen (kabels en transformatoren) die voorzien zijn voor elke optie en uit een grafische voorstelling waarin deze elementen geografisch worden weergegeven. Het zou interessant zijn om meer uitleg te geven over de wijze waarop deze opties

werden uitgewerkt, over de bijdrage ervan tot de oplossing van de gestelde problematiek en over de verkregen resultaten.

- De methodologie die werd gebruikt om de milieueffecten te beoordelen is betrekkelijk goed becommentarieerd, maar de gebruikte meetmethodes zouden uitdrukkelijker moeten worden vermeld. Dit kan gebeuren, met name door te verwijzen naar andere studies of analyses die in de literatuur werden gepubliceerd.

\*       \*

\*

Philippe Devuyst Bestuurder	Marie-Pierre Fauconnier Voorzitster